

Personalets rolle i uteleken

Hvilke tanker har personalet om deres rolle, når det gjelder barns motivasjon i uteleken?

Therese Valentiner Dahlhaug
[kandidatnummer: 8011]

Bacheloroppgave
[BNBAC3900]

Trondheim, mai 2018

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	3
1.1	Bakgrunn for tema og problemstilling.....	3
1.2	Oppgavens innhold og struktur.....	4
2	Teori	5
2.1	Motivasjon	5
2.2	Barns utelek	6
2.3	Psykiske rammebetingelser	7
2.3.1	Personalets roller ute	8
2.4	Fysiske rammebetingelser	10
3	Metode.....	12
3.1	Hva er metode?.....	12
3.2	Valg av metode	12
3.2.1	Kvalitativ metode	12
3.2.2	Intervju	13
3.2.3	Gjennomføring av intervjuet	13
3.3	Valg av informanter.....	14
3.4	Etiske betraktninger	14
3.5	Dataanalyse.....	15
3.6	Metodekritikk	15
3.6.1	Reliabilitet, validitet og generalisering	16
4	Funn og drøfting.....	17
4.1	Motivasjon	17
4.1.1	Bevisstgjøring og utvikling hos personalet	17
4.1.2	Mestring	19
4.1.3	Planlagte aktiviteter som motivasjon i uteleken?.....	20
4.2	Rammefaktorer	21
4.2.1	Uterommet.....	21
4.2.2	Fysiske behov	22
4.2.3	Personalets rolle	23
5	Avslutning	25
6	Litteraturliste	27
7	Vedlegg	29
7.1	Intervjuguide.....	29
7.2	Info- og samtykkeskriv	30

1 Innledning

«Det at vi skal ha voksenstyrt orden, kan ødelegge den yrende barneleken. Derfor vil mange kanskje tenke at når barna skal leke fritt, må de få drive på for seg selv. Da kan vi voksne ta pauser» (Fasting, 2017, s. 57). Dette er en holdning som, blant annet, Fasting (2017, s. 57) og Thorbergesen (2012, s. 36) mener at mange har i forhold til barns utelek. Derimot legger Rammeplanen for barnehagen. Innhold og oppgaver (2017, s. 20), herved referert til som rammeplanen (2017), stor vekt på at leken har en sentral plass i barnehagen og at personalet skal delta aktivt i barns lek. Videre står det at personalet blant annet skal fremme et inkluderende miljø, observere, analysere, støtte, delta og berike barnas lek. Personalet skal også være bevisste på egen rolle i barns lek, samt ta initiativ til lek og sørge for at alle kommer inn i leken. Det står også at dette gjelder både ute og inne. Barn leker ikke like mye ute som de gjorde før, og den egenstyrte uteleken er under stort press, hevder Fasting (2017, s. 60). Videre skriver hun at mange barnehager er lite ute, og det kan være at pedagogisk leder ikke ser verdien av uteleken, eller ikke får motivert personalet til å ta uteleken på alvor.

1.1 Bakgrunn for tema og problemstilling

Jeg har valgt å legge vekt på de voksnes rolle i forhold til barns motivasjon i uteleken, fordi dette er noe jeg mener er viktig. Jeg har i praksis og i tidligere arbeid i barnehagen opplevd at mange voksne ofte blir stående å prate med kollegaer, eller bare står og «overvåker» barnas lek. Jeg har også en opplevelse av at når barn kommer til de voksne fordi de kjeder seg, så gjør ikke de voksne så mye for å motivere de til å leke videre. Ofte opplever jeg at de kanskje sender bort til dissen eller sandkasse hvor det er andre barn og blir stående der de selv står. For meg er barns utelek viktig, både fordi den har gitt meg uendelig mange gode og magiske minner fra barndommen, hvor de fleste barna i gata, nesten daglig løp opp i skogen og lekte. Men også fordi jeg gjennom min utdanning som barnehagelærer har både sett og lært hvor viktig uteleken kan være for barns utvikling, samt at den gjerne gir muligheter for annen lek enn innendørs. Før jeg begynte studiene har jeg jobbet i flere barnehager og alltid fått mye ut av å leke sammen med barna, selv om jeg ofte følte jeg var en av de få av de voksne som gjorde det. Jeg fikk gjerne høre at barna synes det var så kjekt når det kom yngre vikarer, fordi da hadde de noen å herje med. Kanskje var det allerede her min interesse for voksenrollen begynte å gro. Og videre har den grodd, etter å ha fått høre teori og opplevd i praksis hvor viktig voksenrollen er i barns lek, og da også i uteleken. Problemstillingen min ble derfor til slutt slik:

Hvilke tanker har personalet om deres rolle, når det gjelder barns motivasjon i uteleken?

1.2 Oppgavens innhold og struktur

I denne oppgaven innleder jeg med et teorikapittel hvor jeg belyser teori om motivasjon og hva som kan påvirke barns utelek og motivasjon i uteleken. Videre har jeg belyst metoden jeg har brukt, hvordan jeg har samlet inn data og hvilke etiske betraktninger man bør ta i denne metoden og jeg har sett med et kritisk blikk på metoden. Deretter har jeg valgt å belyse funnene og drøfte dem opp mot teori i samme kapittel, hvor jeg har belyst funnene i ulike kategorier. Til slutt kommer en avslutning hvor jeg ser på funnene mine opp mot problemstillingen min og deretter kommer vedlegg som inneholder intervjuguide og info- og samtykkeskriv.

2 Teori

I dette teorikapittelet vil jeg gjøre rede for teori og begreper som er relevant for oppgavens tema og problemstilling. Først vil jeg ta for meg begrepet motivasjon. Deretter gjør jeg rede for barns utelek, hva den innebærer og hva som er viktig med barns utelek. Videre tar jeg for meg de psykiske rammefaktorene for barns utelek hvor det er lagt vekt på personalets ulike roller i uteleken. Avslutningsvis i teorikapittelet har jeg tatt for meg de fysiske rammefaktorer hvor uterommet i og utenfor barnehagen står sentralt.

2.1 Motivasjon

Ordet motivasjon stammer fra det latinske ordet "movere" som betyr å bevege. Ordet motiv kommer av latin "motivus" som betyr "som setter i bevegelse". Motivasjon handler om det som ligger bak det vi gjør, hva som får oss til å engasjere oss og velge en handling foran en annen. Motivasjon er et begrep fra psykologien, og begrepet har å gjøre med de drivkreftene som forårsaker aktivitet hos barn, voksne eller en gruppe, og med hva som holder aktiviteten ved like (Lillemyr, 2007, s.15). Spurkeland (2013, s. 121) og Lillemyr (2007, s. 23) skriver begge om en motivasjonsteori, hvor det hovedsakelig er snakk om to typer motivasjon. Indre og ytre motivasjon. Denne teorien går ut på at vi påvirkes av både indre drivkrefter og av omgivelsene.

Lillemyr (2007, s. 138) skriver at indre motivasjon handler om motivasjonen for å engasjere seg i en handling eller aktivitet for dens egen skyld og ikke fordi en vil oppnå noe annet med det. Det er da en slags indre belønning ved å gjennomføre handlingen eller aktiviteten som for eksempel en genuin interesse eller en indre tilfredsstillelse for at man mestrer noe. Spurkeland (2013, s. 121) hevder at indre motivasjon er både sunnere og virker over lengre tid. Lillemyr (2007, s. 138) understreker at indre motivasjon er svært viktig for menneskers læring, tilpasning og utvikling av kompetanse på ulike områder. Han har fokusert på Deci og Ryans (1985, her i Lillemyr, 2007, s. 138) teori om selvbestemmelse, når han snakker om indre motivasjon. I denne teorien er opplevelsen av å bestemme selv, eller følelsen av selvstendighet i handlingen og påfølgende indre tilfredsstillelse, det grunnleggende for motivasjonen. Viktigheten av at barn får være med å bestemme og medvirke i sin barnehagehverdag finner vi flere steder i rammeplanen (2017, s. 22 - 27) og kan sees i sammenheng med det Lillemyr (2007, s. 138) sier om at indre motivasjon har betydning for læring og utvikling.

Ytre motivasjon er der motivasjonen kommer i form av for eksempel ros eller belønning av ulike slag og som til dels styrer aktiviteten (Lillemyr, 2007, s. 23). Lillemyr (2007, s. 18-19) sier at belønning av ulike former kan være viktig som stimulans til handlinger og resultater, slik

som anerkjennelse og ros kan være i pedagogiske sammenhenger. En god balanse mellom indre og ytre motivasjon er viktig. Spurkeland (2013, s. 121) hevder at ytre belønning, som en fysisk belønning, kan trekke ned den indre motivasjonen. Men han mener at belønning, som positiv tilbakemelding, derimot har en positiv virkning. Spurkeland (2013, s. 122). skriver også at sterke og positive relasjoner i seg selv kan være en drivkraft, fordi individets opplevelser av sosiale faktorer som likeverd og rettferdighet spiller en vesentlig rolle som motivasjonsfaktorer.

2.2 Barns utelek

"Barn leker fordi det er gøy. Den leken barna selv mener er lek er truet i dag; den frie leken. Lek er ikke sløsing med tid. Leken er barnas viktigste uttrykksform – den må vi verne om» (Storvik, 2017). I rammeplanen (2017, s. 20) i barnehagen står det at leken skal være en arena for barns utvikling og læring, og for sosiale og språklig samhandling. Öhman (2012, s. 15) skriver at leken er viktig for å etablere en god selvfølelse og mestring, og at leken er barns primære arena for å uttrykke seg. Lek er der barna kan lære å løse problemer, bli kjent med egen kropp, bruke fantasien og se mulighetene i omgivelsene. I leken lærer barn også å samarbeide og komme overens med andre, ta hensyn til og respektere andre barn og voksne, forhandle, bli kreativ, oppleve mestring og bevegelsesglede, og få gode sosiale opplevelser (Fasting, 2017, s. 19).

Uteleken innebærer både bevegelse, kroppslige uttrykk, frisk luft, kommunikasjon og det å være sammen med andre barn og voksne. Og gjennom uteleken kan barna legge et godt grunnlag for utvikling, livsmestring og helse (Fasting, 2017, s. 19). Fasting (2017, s. 61) mener at i dagens samfunn er uteleken utenfor barns eget hjem eller i barnas nærområde under stort press, og på vei til å forsvinne. Grunnen til dette er at barns fritid, i dagens samfunn, består mer og mer av voksenorganiserte aktiviteter og digital underholdning som spill, data, fjernsyn og nettbrett. Det er derfor viktig at barnas utelek blir tatt vare på i barnehagen. Det er de små øyeblikkene i uteleken hvor barna får kjenne på følelsen av å plaske i vannet, rulle ned en bakke, eller hjelpe hverandre over en stokk eller opp i et tre, som er de store øyeblikkene for barna. Det er slike opplevelser som kan gi barna opplevelser av mestring og glede (Fasting, 2017, s. 63). Storli (2014, s. 340-341) skriver også om at uteleken er viktig for barn utvikling og læring, og han viser til forskning som slår fast at barn som leker mye ute i naturpregede miljøer ofte har en mer utviklet lek enn de som oppholder seg mer inne eller ikke har tilgang til natur på lekeplassen.

Ifølge Ejbye-Ernst og Lysklett (2014, s. 185) får barn gjennom uteleken også i høyere grad oppleve spenning, enn i inneleken. Naturmiljøet understøtter lekeformer som kan være mer risikofylte enn inneleken. I slik type lek må barna justere sine grenser og lære å vurdere utfordringer ut i fra sine egne forutsetninger. På denne måten vil barna oppleve mestring ved å selv kunne vurdere hva de får til og hva de tør for å utfordre seg selv. Sandseter (2014, s. 56) hevder også at barn blir motivert til å utfordre seg selv på ulike nivåer for å oppleve mestringsfølelse. Ved at barna får muligheten til å utfordre seg selv og lære å vurdere utfordringer ut i fra egen kompetanse, vil de stadig få verdifull kunnskap. Når uteleken preges av glede, utfordring og mestring, glemmer barn både tid og sted. Når dette skjer er barna i det Csikszentmihalyi (1990, her i Fasting, 2017, s. 33) kaller for flytsonen, hvor barnet har akkurat passe med utfordring i forhold til ferdigheter, mot og forutsetninger. Ved at barna får muligheten til å utfordre seg selv og lære å vurdere situasjoner ut i fra egen kompetanse, vil de stadig ta til seg verdifull kunnskap. Og dette vil da skje i en sone hvor utfordringene er akkurat passe store til at de unngår at de fører til bekymring og angst, men likevel ikke så små at det blir kjedelig (Sandseter, 2014, s. 57).

2.3 Psykiske rammebetingelser

Storli (2014, s. 348) mener at trygghet er en av lekens forutsetninger. Trygghet handler om at barna vet at det er noen der som ser dem, støtter og bekrefter, og som kan hjelpe dem når det er behov for det. For de yngste barna i barnehagen kan uteleken og uteområdet virke litt skremmende, da det gjerne er mer uoversiktlig og flere barn å forholde seg til enn innendørs. Öhman (2012, s. 192) skriver at gjennom å åpne opp for dialog med barna og skape et gledefylt samspill kan den voksne lage vei for leken. Barn trenger trygge, bevisste og engasjerte voksne som er villige og i stand til å gå inn i lekne samspill med barna. God relasjon mellom barn og voksne kan være med på å øke barns selvfølelse, som handler om at de kjenner seg kompetente nok til å takle de utfordringene leken, og livet, kan by på (Öhman, 2012, s. 226).

I rammeplanen (2017, s.43) står det at personalet skal kunne ta utgangspunkt i barnas erfaringer, interesser, synspunkter og initiativ i barnehagehverdagen. Det står også at personalet skal bygge på kreativitet og lek og være åpen for improvisasjon og barns medvirkning. Fasting (2017, s. 57) skriver at gjennom rammeplanen kan vi se viktigheten av voksne som er tilstede, og at for noen barn kan uterommet være opplevet som stort og uoversiktlig. Da vil de kanskje ha behov for litt veiledning for å finne vennene sine, eller for komme inn i leken. Öhman (2012, s. 243) mener at barn trenger tid og rom for det spontane og lekende, og rom for at deres impulser kan

setter ut i live, gis en form og komme til uttrykk i leken. Det er viktig at barn som er i gang med lek ikke bli avbrutt unødige, men får leke og utforske. Impulser kan de få ut i fra inntrykk og opplevelser fra omgivelsene, fra hendelser, fra rommet og materiellet. De kan også få impulser fra andre barn og voksne, gjennom deres lekende væremåte, blikk, mimikk, gest eller kroppslige bevegelser og handlinger (Wolf, 2014, s. 45). Storli (2014, s. 349) hevder at det er personalets innstilling, kunnskap og menneskesyn som påvirker hvilken lek som forekommer og hvor godt utviklet, kreativ og langvarig den er. Videre skriver han at «Den ideelle pedagog, eller rettere sagt den ideelle personalgruppen, er ifølge Norén-Björn den som skaper nære, trygge relasjoner til barna ikke bare når det gjelder omsorg, men også av mer pedagogisk art» (Storli, 2014, s. 349). Thorbergsen (2012, s. 36-43) trekker fram syv roller hun mener personalet bør konsentrere seg om i utetiden. Disse rollene er inspirerende lekepartner, stimulerende medskaper, engasjert samtalepartner, aktiv kulturformidler, praktisk arbeider, nysgjerrig prosjektleder og oppmerksom observatør. Jeg skal videre se litt nærmere på personalets rolle og betydning av disse.

2.3.1 Personalets roller ute

Fasting (2017, s. 57) hevder at for mye voksenstyrt lek kan virke ødeleggende på barnas utelek. Men hun mener også at selv om det er viktig at barna får mulighet til frilek i utetiden, er det viktig at pedagogene er til stede i uteleken, noe som også støttes av Hagen og Rystad (2014, s. 33). Det er da viktig at man som barnehagelærer er i dialog med resten av personalet for å best mulig kunne tilrettelegge for og følge opp barns opplevelser, initiativ og lek ute. Å observere barnas lek kan lære personalet mye viktig om hva som interesserer barna. Dette er viktig kunnskap å ha om man senere trenger å støtte eller inspirere barna til å bygge videre på leken. Å være tilstede i barns utelek, og observere kan også gi personalet mulighet til å vise barna at leken deres er viktig gjennom anerkjennelse, blikk og kroppsspråk (Öhman, 2012, s. 242).

Öhman (2012, s. 85-87) skriver at barn har ofte inspirasjon til leken selv, og inspirerer også hverandre og at det er viktig at de får utforske leken sammen med andre barn. Det å ha behov for tilhørighet hevder hun er en av lekens drivkrefter. Men av og til kan de trenge støtte eller hjelp til å berike og fordype leken. En voksen kan gjennom å observere og undersøke hva barna er interessert i, støtte og inspirere leken videre når det trengs (Öhman, 2012, s. 191). Rammeplanen (2017, s. 20-21) legger vekt på at barnehagen skal ivareta barns lek gjennom å inspirere til og gi rom for ulike typer lek og bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek. Thorbergsen (2012, s. 38) skriver at en voksen som deltar

i leken kan virke både inspirerende, stimulerende og engasjerende for barna. Det er personalets oppgave å hjelpe alle barn inn i lek, og når man deltar i leken kan man lettere se hvem som har behov for støtte. En voksen som engasjerer seg i leken og er åpen for barns lekinvitasjoner kan også være med på å utvikle barns kreativitet gjennom å for eksempel bestille en is på «kafeen». Da må barna bruke sin fantasi til å utnytte de materialene som de har tilgjengelige (Thorbergesen, 2012, s. 38). Å inspirere barna til lek, er ikke det samme som å levere noe ferdig. Da kan man for eksempel gi barna materiale som rør, bøtter og spader som de kan bruke i sin vannlek, istedenfor å bygge et system med rørene som barna kan bruke uten å måtte lage det selv. Det er viktig at personalet har kunnskap om hva som interesserer barna, og bygge videre på dette i leken (Öhman, 2012, s. 242). Thorbergesen (2012, s. 40) skriver at bare det å sette i gang med noe praktisk arbeid som å rake, luke, koste, vaske eller reparere kan gjøre at den voksne fremstår som interessant. Samtidig kan det være en inspirasjon for barnas lek, hvor kanskje leken blir å delta i det praktiske arbeidet, noe som også kan bli gjenstand for samtale.

Öhman, (2012, s. 241) sier at det å være tilstede eller delta i barns lek kan være med på å skape fortrolige og mer jevnbyrdige relasjoner mellom barn og voksne gjennom anerkjennelse og samvær. Lillemyr, (2007, s. 27) mener at den relasjonen man skaper med barna ved å delta i leken kan ha stor innflytelse på barnas motivasjon. Og gjennom å skape positive relasjoner med barna i lek, kan man få en rolle som forbilde for barna, og vil oppleves som interessant og inspirerende med sine handlinger (Thorbergesen, 2012, s. 38). Hendry og Kloep (2003, s. 96) legger vekt på at i en god relasjon, er tillit og tilknytning viktige kilder for å skape trygghetsfølelse. Trygghetsfølelsen er viktig, og en grunnleggende ressurs for at barn skal ha lyst og motivasjon til å gå løs på nye utfordringer.

For at utetiden skal bli best mulig, og for at voksenrollen skal bli en viktig faktor i barnas utelek, skriver Storli (2014, s. 347) om at det kan være lurt å ha en plan for hvordan de ulike rommene i uteområdet kan tas i bruk, og hvordan personalet kan bidra til å nå barnehagens mål for lek og læring ute.. Det kan da være relevant å lage planer for de ulike årstidene som viser hvilke materialer som er, og som bør være tilgjengelig de ulike årstidene. Planen bør også inneholde inspirasjon til aktiviteter i de ulike rommene og en beskrivelse av personalets rolle, og kanskje gi personalet ulike ansvarsroller i utetiden som de kan skiftes på. For at de yngste barna skal tørre å bevege seg over hele barnehagens uteområde, kan det for eksempel være viktig at de voksne sprer seg utover fordi de yngste ofte oppholder seg der de har den nødvendige tryggheten i form av kontakt med voksne (Storli, 2014, s. 348).

En annen viktig faktor å tenke på innad i personalet er at man kjenner til hverandres syn på uteleken. Det kan være at enkelte ansatte er bekymringsfulle for, for eksempel, barnas risikofylte lek. Det vil derfor også være viktig å snakke sammen om hva personalet tenker om temaet og se på betydningen av barnets utforsking av for eksempel risiko og sammenhengen med denne type lek og motivasjon og mestring i uteleken (Sandseter, 2014, s. 61). Hagen & Rystad (2014, s. 38), skriver at man oppnår en personlig bevissthet gjennom å arbeide innad i personalgruppen med hvilke roller det forventes at man skal ha i utetiden, og hvordan man kan jobbe med disse for egen del. I tillegg vil man oppnå et godt innblikk i kollegaers holdninger og grunnsyn, som igjen kan skape en felles kultur og metode for pedagogisk arbeid i utetiden. Hagen & Rystad (2014, s. 33) skriver også at de ansatte bør evne å løfte essensielle spørsmål inn i personalgruppen. Det kan være relevant å stille spørsmål som: Hva kan uterommet være for barna våre? Er det fleksibelt, utfordrende og demokratisk, er det en møteplass, en læringsarena og en lekeplass? Det er også viktig å sette av rikelig med tid, og være åpen for det spontane i en ellers planlagt aktivitet, da dette kan være viktig for å gi ny næring og motivasjon til barnas utelek (Storli, 2014, s. 349).

2.4 Fysiske rammebetingelser

I rammeplanen (2017, s. 20) står det at barnehagen skal legge til rette for lek ved å «organisere rom, tid og lekemateriale for å inspirere til ulike typer lek». Storli (2014, s. 341) mener at utemiljøet har stor betydning for barns lek, og kan både hemme og fremme deres evner og muligheter. Uteområde skal være tilrettelagt for at barn i ulike aldre og med ulike forutsetninger skal kunne oppleve utfordring, mestring og glede. Videre skriver han at det i er dag godt dokumentert at det er stor sammenheng mellom uteområdets utforming og kvaliteten på leken, samt at innslag av natur er en viktig faktor. Det er barnehagens pedagogiske ledere som har ansvar for det pedagogiske innholdet i barnehagen, og de må også sørge for at uterommet fungerer som et inspirerende sted for lek og læring (Thorbergesen, 2012, s. 29). Uterommets utforming bør innby til variert aktivitet med store arealer for løping, hopping, klatring og boltrelek og tilgjengelig løsmateriale for den kreative og fantasipregede leken (Thorbergesen, 2012, s. 30-32). Buaas (2016, s. 67) mener at naturen tilbyr noen sentrale kvaliteter som andre miljøer ikke har. Om man ikke har et naturpreget uterom i barnehagen, kan det å ta med barna på tur i variert terreng inspirere til nye typer lek. Naturen innbyr til variasjon, foranderlighet og kompleksitet og er et sted hvor de fleste barn kan finne utfordringer i lek. Et statisk lekestativ kan være spennende en stund, men vil etter hvert bli «brukt opp», fordi de ikke kan gjøres om.

I skogen kan barna finne flere ulike steder å klatre, og stedene vil være forskjellige ut i fra de ulike årstidene. Bladene endrer farge om høsten, snøen skaper eventyrlig stemning og våren kan skape undring over de nye dyrene og plantene som titter frem (Buaas, 2016, s. 68). Hagen (2014, s. 254) hevder at barn foretrekker ofte et lekemiljø med løsmaterialer, fordi de da kan skape sine egne utfordringer og fantasiverdener.

3 Metode

I metodekapittelet har jeg gjort rede for mitt valg av metode og hvorfor jeg har valgt denne metoden. Videre skriver jeg om min gjennomføring av intervjuene og begrunner hvorfor jeg har valgt disse informantene. Deretter gjør jeg rede for viktige etiske betraktninger, hvor jeg ser på hva som er viktig å tenke på i forhold til behandling av informantene og datamaterialet. Avslutningsvis kommer en beskrivelse av min dataanalyse og jeg ser på metoden med et kritisk blikk.

3.1 Hva er metode?

En metode er ulike framgangsmåter som vi bruker for å få svar på spørsmål og få ny kunnskap, når vi for eksempel skal gjennomføre en undersøkelse eller et forskningsprosjekt slik som denne bacheloroppgaven. I denne sammenhengen handler det altså om en vitenskapelig metode. Hvilken metode man velger å bruke er det gjerne problemstillingen som bestemmer, men også hvordan man selv ønsker å finne svar på problemstillingen. Det vil da være hvordan man ønsker å samle inn data, analysere og tolke dataene som sier noe om hvilken metode som vil være mest hensiktsmessig å bruke (Bergsland & Jæger, 2014, s. 66).

Det er hovedsakelig to typer metoder, kvantitativ og kvalitativ. Hovedforskjellen på disse to metodene ligger i hvordan man samler inn data, registrerer og analyserer (Bergsland & Jæger, 2014, s. 66). Hvis dataene en samler inn er målbare, på den måten at en kan telle opp hvor mange som gir ulike svar, er dataene kvantitative. Kvalitative data derimot, sier noe som ikke-tallfestbare egenskaper hos undersøkelsespersonene (Larsen, 2007, s. 22).

3.2 Valg av metode

Når man skal velge hvilken metode man skal bruke, er det lurt å ta utgangspunkt i problemstillingen. Da kan man se på hva man ønsker å finne ut av, hvilken type data man ønsker og hvordan man på best mulig måte kan få de svarene man ønsker på problemstillingen (Larsen, 2007, s. 21). Før jeg valgte metode har jeg tilegnet meg noe forhåndskunnskap rundt temaet mitt og klargjort for meg selv hva formålet med prosjektet mitt er. Jeg har også tilegnet meg kunnskap om ulike innsamlingsmetoder og analyseteknikker for å kunne se hvilken metode som var mest relevant å bruke for å svare på problemstillingen min (Bergsland & Jæger, 2014, s. 66).

3.2.1 Kvalitativ metode

I denne oppgaven har valgte å bruke kvalitativ metode. Problemstillingen min handler om hvilken tanker personalet har om sin egen rolle, når det gjelder å barns motivasjon i uteleken. Med utgangspunkt i denne problemstillingen fant jeg ut at den beste måten å få innsikt i dette

temaet på var å snakke med noen som jobber i barnehagen. Grunnen til at jeg valgte kvalitativ metode er derfor fordi denne metoden er god for å få tak i menneskers hverdagshandlinger og deres meninger, erfaringer og kompetanse rundt et tema. Innsamlingsmetoder som brukes ved kvalitativ metode kan være både intervju, observasjon, videoopptak, barnesamtaler, bilder eller gjennomføring av prosjekter, men i min oppgave har jeg valgt å bruke intervju som innsamlingsmetode (Bergsland & Jæger, 2014, s. 67). Fordelen med å bruke kvantitativ metode i mitt prosjekt er at jeg kan møte informantene personlig og at jeg kan gå i dybden der det er nødvendig og dermed få en bedre helhetsforståelse av temaet. Ulempen ved å bruke kvantitativ metode i mitt prosjekt er at undersøkelsen ikke kan generaliseres. Det kan også være mer krevende å behandle dataene i ettertid, når man skal forenkle og klassifisere datamaterialet (Larsen, 2007, s. 27).

3.2.2 Intervju

Jeg valgte å bruke intervju som innsamlingsmetode fordi jeg ønsket å finne ut hva personalet tenker om sin rolle i uteleken, når det gjelder barns motivasjon. Gjennom intervju kunne jeg få fyldig og omfattende informasjon om ulike synspunkter og perspektiver intervjupersonene har på temaene som i dette tilfellet var personalets rolle når det gjelder barns motivasjon i uteleken (Thagaard, 2013, s. 95). Fordelen med intervju som innsamlingsmetode er at jeg kunne planlegge temaet for intervjuet, definere intervjusituasjonen og drive intervjuet framover, og dermed få svar på det jeg ønsket å få svar på (Thagaard, 2013, s. 96).

3.2.3 Gjennomføring av intervjuet

Jeg valgte å gjennomføre et delvis strukturert intervju, hvor jeg brukte en intervjuguide, som en veiledning for intervjuet (Bergsland & Jæger, 2014, s. 71). Informantene fikk tilsendt intervjuguidene (Se vedlegg, s. 29) i god tid før intervjuet skulle gjennomføres, slik at de hadde mulighet til å forberede seg om de ønsket det. I et ustrukturert intervju skal informantene i stor grad få snakke fritt i forhold til temaene som tas opp. Om nødvendig kan intervjueren komme med oppfølgings spørsmål for å passe på å dreie samtalen inn på det man er interessert i å høre om (Larsen, 2007, s. 83).

På begge intervjuene satt vi inne på et stille rom med stoler, og et bord i mellom oss. Begge informantene hadde intervjuguiden foran seg under intervjuet og jeg hadde en lydopptaker på under intervjuene som informantene hadde blitt informert om på forhånd. I det første intervjuet hadde jeg kjennskap til informanten, Siri, fra før av så vi startet med en kort «oppvarmingsprat». Deretter stilte jeg spørsmålene slik de sto på intervjuguiden med noen tilleggsspørsmål underveis. Siri hadde forberedt seg, og snakket fritt og utdypende rundt temaene. Informant

nummer to, Martin, hadde jeg også møtt før, men kjente ikke mer til han enn navn og arbeidssted. Vi startet derfor ganske rett på, hvor jeg presenterte temaet for han og hva jeg ønsket å finne ut av før vi begynte å se på intervjuguiden. Martin hadde kun sett litt på intervjuguiden kvelden før. I dette intervjuet snakket Martin også veldig fritt ut i fra spørsmålene fra intervjuguiden. Han brukte spørsmålene for å komme på flere tanker, og hoppet litt fram og tilbake på spørsmålene. Også her kom jeg med oppfølgingsspørsmål underveis, når det var noe jeg ønsket å høre mer om. Etter intervjuene ble lydopptakene transkribert og anonymisert, og deretter slettet.

3.3 Valg av informanter

Begge informantene jobber i en barnehage med friluftslivsprofil med mye utetid hele året. Jeg valgte disse to informantene fordi jeg vet at barnehagene de jobber i er mye ute og tenkte derfor at de kunne ha god erfaring med ulik utelek og barn med ulik motivasjon i uteleken. Den ene informanten, Siri, var min praksislærer i 2. klasse, og jeg visste derfor at hun har stor interesse for temaet utelek.

Siri er 29 år og er utdannet barnehagelærer med vekt på natur og friluftsliv. Hun har jobbet i barnehage siden 2011, og har jobbet i en annen barnehage, også med friluftslivprofil, før hun begynte i barnehagen hun jobber i nå.

Martin er 36 år og er utdannet barnehagelærer med fordypning i organisasjon og ledelse i 3. året. Han har jobbet i barnehage i 12 år, hvorav noen av årene var før han utdannet seg som barnehagelærer. Han har jobbet i andre barnehager tidligere, hvor han har i en av dem var med på å starte opp en friluftslivavdeling.

3.4 Etske betraktninger

Det er viktig at man gjennom planlegging av prosjektet tar hensyn til de etiske retningslinjene innen forskning, da etiske dilemmaer har en framtrødende plass innenfor kvalitative metoder (Thagaard, 2013, s. 23). Ved å gjøre dette fremhever vi det moralske prinsippet om respekt for menneskers privatliv, deres anonymitet og deres rett til å delta eller ikke delta i prosjektet (Thagaard, 2013, s. 67).

Når jeg bruker intervju som metode, er behandling av personopplysninger et viktig aspekt ved forskningsetikken (Bergsland & Jæger, 2014, s. 83). All informasjon om deltagerne er blitt behandlet konfidensielt. Jeg har anonymisert deltagerne ved å gi dem fiktive navn, de heter derfor i denne oppgaven «Siri» og «Martin». Jeg har også passet på at barnehagens navn eller plassering er anonymisert ved å skrive for eksempel at «barnehagen ligger ved vannet», men

ikke nevnt navn på vannet eller andre områder rundt barnehagen (Bergsland og Jæger, 2014, s. 85).

For å få lov til å bruke dataene jeg samler inn fra informantene, kreves det at jeg har deltagernes «informerte samtykke». Begge informantene fikk derfor tilsendt et info- og samtykkeskjema (Se vedlegg, s. 30) hvor jeg informerte om hva min bacheloroppgave handler om, hva jeg ville undersøke, at det var frivillig å delta og at de når som helst kan trekke seg. Jeg informerte også om at jeg kom til å bruke båndopptaker under intervjuet og info om hvordan personlig data kom til å bli behandlet og gjort anonyme slik at det ikke avslører deltagerens identitet og etter transkribering og anonymisering blir lydopptakene slettet. Før intervjuet skrev informantene under på at de samtykket å delta i intervjuet (Thagaard, 2013, s. 26).

Jeg har også brukt teori fra andre forskeres arbeid i min oppgave for å kunne drøfte mine funn opp mot teori som allerede er forsket på. Det vil da være viktig å unngå å plagiere andres tekster, da plagiat er et alvorlig brudd på etiske standarder. Derfor vil det være viktig å etterstrebe god henvisningsskikk når det brukes teori fra andres tekster (Thagaard, 2013, s. 24-25).

3.5 Dataanalyse

Å analysere data innenfor kvalitativ metode, innebærer å jobbe med en vesentlig mengde tekst. Det handler om å redusere datamengden, ved å plukke ut den informasjonen som er relevant for problemstillingen. Intervjuene ble transkribert og deretter komprimert og systematisert, slik at det skal bli enklere å foreta en analyse (Larsen, 2007, s. 98).

Jeg i denne bacheloroppgaven gjennomført en analyse av meningsinnhold. Hensikten med denne typen analyse er å identifisere mønstre, sammenhenger og fellestrekk, eller forskjeller. I min analyse har jeg delt opp funnene i ulike kategorier. Noen av kategoriene ble endret underveis i prosessen fordi jeg etter hvert ble mer klar over hva jeg ønsket å finne svar på. Etter å ha kategorisert og sortert datamaterialet lagde jeg et dokument for hver kategori for å ha god oversikt når jeg skulle begynne å analysere. Deretter begynte jeg å undersøke for å finne sammenhenger og fellestrekk som var relevante for å svare på problemstillingen min. Dette gjorde jeg ved å sammenligne svarene til de to informantene, og tolke svarene ut i fra den bakgrunnsinformasjonen og teorien jeg har (Larsen, 2007, s. 98-99).

3.6 Metodekritikk

I følge Bergsland og Jæger (2014, s. 80) er det viktig å være kritisk til den metoden man velger, ved å reflektere over metoden og innsamlingsstrategier, fordi ingen metode er feilfri. Jeg har i denne oppgaven valgt å bruke kvalitativ metode med intervju som innsamlingsstrategi, og det

er både fordelere og ulemper ved denne metoden. Det som har vært fordelen ved denne metoden i mitt prosjekt er at jeg har hatt muligheten til å møte informantene ansikt til ansikt. Jeg har hatt mulighet til å stille utdypende spørsmål, eller komme med tilleggsspørsmål om det er noe jeg finner som relevant å vite mer om underveis (Larsen, 2007, s. 27).

3.6.1 Reliabilitet, validitet og generalisering

Reliabilitet handler om at undersøkelsen min er pålitelig og jeg har vært nøyaktig i prosessen. I kvalitativ metode er det ikke alltid så enkelt å sikre høy reliabilitet, fordi ved intervju som jeg har brukt som innsamlingsmetode, er det stor mulighet for at informanten kan bli påvirket av både intervjusituasjonen og intervjueren. Jeg har derfor prøvd, så godt som mulig, å ikke påvirke informanten under intervjuet. Dette har jeg gjort ved å stille åpne spørsmål og gi de tid til å tenke, istedenfor å komme med for eksempel stikkord for å lede dem dit jeg vil. Men jeg merket at ved første intervju så slet informanten litt med å definere begrepet «motivasjon», og jeg kom da med noen stikkord for å hjelpe henne videre i tankegangen. Kanskje kan dette tolkes som en påvirkning, men som jeg så som nødvendig for at jeg skulle få et utfyllende svar. Reliabilitet handler også om å behandle dataene nøyaktig, og gjennom å sikre at jeg har kontroll på hvem som har sagt hva når jeg presenterer funnene mine (Larsen 2007, s. 80-81)

Validitet handler om gyldighet og relevans, altså at man samler inn data som er relevante for problemstilling og at det ikke utelates viktige ting som kan være med på å forklare funnene. For å sikre at jeg skulle få informasjon fra informantene som var relevant for min problemstilling utviklet jeg en intervjuguide, som jeg på forhånd sendt til informantene. Gjennom å bruke intervju som innsamlingsmetode har jeg også hatt mulighet til å stille utdypende spørsmål, be om oppklaringer og på denne måten unngå misforståelser, og dette er noe som sikrer god validitet. Informanten har også mulighet til å snakke fritt og kan komme med synspunkter og erfaringer de selv synes er viktig (Larsen, 2007, s. 80).

Ulempen med kvalitativ metode i mitt prosjekt, er at dataene jeg samlet inn, kun gjelder to barnehager og resultatet kan derfor ikke generaliseres. Men som Bergsland og Jæger (2014, s. 80) skriver så handler generalisering i kvalitativ metode om overførbarhet. I mitt bachelorprosjekt har jeg gjennomført to intervjuer i to ulike barnehager. Selv om undersøkelsen ikke gjelder hele landets barnehager, så kan undersøkelsen fortsatt gjelde i enkelte sammenhenger (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80-81).

4 Funn og drøfting

I denne delen av oppgaven skal jeg drøfte funnene mine opp mot teori. Jeg har valgt å dele funnene i to hovedkategorier, motivasjon og rammefaktorer. Under kategorien motivasjon presenterer jeg funn som belyser hvilke tanker personalet har rundt motivasjon og hvordan de eventuelt jobber med dette innad i personalet, samt hvordan mestring og planlagte aktiviteter kan påvirke barns motivasjon og hvilke tanker personalet har rundt dette. Videre i kategorien rammefaktorer, belyser jeg hvilke rammefaktorer informantene tenker at kan være med på å påvirke barns motivasjon i uteleken. Rammefaktorer som her blir belyst er uterommet, barns fysiske behov og personalets rolle.

4.1 Motivasjon

4.1.1 Bevisstgjøring og utvikling hos personalet

For å kunne se på hvilken opplevelse personalet har av egen rolle når det gjelder å motivere barn i lek ute, var det viktig i min undersøkelse å finne ut hvordan informantene definerte begrepet motivasjon. Begge informantene synes det var noe vanskelig å definere motivasjon, men de kom begge fram med gode tanker og refleksjoner rundt begrepet. Et felles svar fra begge var at det er noe som gjør at du har lyst til å gjøre noe. Siri sier «det første jeg tenkte på var engasjement, arbeidsglede, kompetanse og relasjon. Også tenker jeg på den indre motivasjonen. Det at du selv har lyst til å gjøre noe». Martin beskriver det som en type drivkraft, og at man er motivert når man gjør noe som er lystbetont. Han kommer med et eksempel om at alle som jobber i barnehagen har en stor interesse for friluftsliv, og at dette merker han godt på seg selv og de andre ansatte ute og på tur. «Når jeg står opp om morgenen, og vet at jeg skal på tur med de og de barna, og til den og den plassen, da blir jeg motivert» (Martin). Han nevner også at dette er det han tenker på som indre motivasjon. Informantene beskriver videre at de også kan bli motivert av barna eller av andre ansatte, da gjerne gjennom ros og bekreftelse på at det man gjør er bra.

Informantenes forståelse av begrepet motivasjon, stemmer godt med Lillemyrs (2007, s. 15) og Spurkelands (2013, s. 121) definisjon. De beskriver at motivasjon handler om det som ligger bak det vi gjør og det som for oss til å engasjere oss og velge en handling foran en annen. Det at informantene først beskriver indre motivasjon kan sees i sammenheng med at det kanskje er indre motivasjon som de tenker er mest relevant i barnehagen fordi barn leker fordi det er gøy (Storvik, 2017). Som Spurkeland (2013, s. 121) hevder, så er indre motivasjon både sunnere og virker over lengre tid enn ytre motivasjon. Dette kan knyttes opp mot det informantene forteller

om i forhold til at man gjør noe som er lystbetont og dermed gjør noe man virkelig liker å holde på med, i forhold til om man blir «løkka» med belønninger. Men samtidig skriver Spurkeland (2013, s. 121) at belønning i form av ros og anerkjennelse vil ha en positiv innvirkning på den indre motivasjonen. Noe som igjen kan knyttes opp mot det informantene beskriver i forhold til at de selv blir motivert av å få positive tilbakemeldinger på det de gjør, både fra barna og de andre ansatte. Dette viser at både Siri og Martin er bevisste på hva motivasjon er, og hva de selv blir motiverte av.

Informantene sier at de tror barna motiveres av uterommet, mestring og at de ønsker voksne som engasjerer seg i leken. Men hva kan personalet i barnehagen, i praksis, gjøre for å utvikle sine roller i forhold til å motivere barna i uteleken? I min undersøkelse så jeg det som relevant å finne ut om det er blitt arbeidet med temaet barns motivasjon, eller lignende tema innad i personalet og hvordan.

Jeg spurte informantene om barns motivasjon hadde vært et tema innad i personalet og eventuelt på personalmøter og planleggingsdager. Der kom det fram at det hadde vært veldig lite snakk om akkurat det med barns motivasjon og hvordan man kan arbeide med den i begge barnehagene. Men relaterte tema, som de kunne se i sammenheng med barns motivasjon, var blitt tatt tak i, som voksenrollen i uterommet og de ansattes motivasjon innen friluftsliv. I forhold til arbeid med voksenrollen, forteller Siri at de ofte snakker om hvor i uterommet man oppholder seg og hva man gjør. «Erfaringsutveksling om voksenrollen, og for eksempel hvordan man undrer seg, hvordan man kan ta tak i ting og bruke ting» (Siri), er det hun beskriver at de arbeider med ganske ofte. Hun forteller at akkurat nå for tiden så holder de på å utvikle plakater som skal henge forskjellige steder i barnehagens uteområde. På plakaten skal det stå ideer til hva man kan gjøre på området og hvilke områder i rammeplanen man dekker, for å synliggjøre. Martin forteller at de har arbeidet med personalets motivasjon, noe han også tenker er viktig når de som voksne skal motivere barna. «I det siste har vi snakket mye om hva friluftsliv er for hver enkelt ansatt og hva som motiverer hver enkelt innenfor friluftsliv» (Martin). Han forteller at han da har måttet gå litt inn i seg selv og finne ut hva det er han liker å holde på med, som gjør at han står opp om morgenen og går på jobb. Han sier at det har gått endel i diskusjoner om hva friluftsliv er i barnehagen, og at det ikke alltid er alle som er enige. «Da har det vært viktig å finne noe felles» (Martin).

Hagen & Rystad (2014, s. 33) mener at de ansatte bør evne å løfte essensielle spørsmål inn i personalgruppen. Det kan være relevant å stille spørsmål som: Hva kan uterommet være for barna våre? Er det fleksibelt, utfordrende og demokratisk, er det en møteplass, en læringsarena

og en lekeplass? Storli (2014, s. 347) skriver også om det viktigheten av at personalet er bevisste hva uteleken skal være for barna, og hvilke roller personelt skal ha i uteleken. Dette kan være viktig å ta tak i for at både barnehagelærere, faglærte og ufaglærte kan få ta del i det pedagogiske arbeidet i barnehagen både ute og inne. Og i forhold til rollene til personalet i utetiden så er kanskje disse ikke like godt definerte som rollene inne, og man kan oppleve at mange tenker at utetiden er til for frilek hvor de voksne ikke skal blande seg for mye i leken (Storli, 2014, s. 347). Det kan kanskje gjøre det enklere for hele personalet å engasjere seg i uteleken, om man har snakket om hva, og hvordan man kan gjøre dette. Både Siri og Martin forteller at de arbeider med voksenrollen og egen motivasjon på personalmøter, noe som viser at personalet i barnehagene arbeider for å bli mer bevisste på egen rolle.

Hagen & Rystad (2014, s. 38) mener at det er viktig at personalet har en noenlunde felles formening om uteleken, voksenrollen i utetiden og verdien av uteleken. Det å arbeide med voksenrollen og lage plakater som Siri forteller om kan være en god måte å sikre et felles syn på uteleken og voksenrollen, samt og utvikle personalets bevissthet. Samtidig kan det kan være med på å inspirere de ansatte og gi dem ideer når de står fast. Det å skape et felles syn på friluftsliv i barnehagen finne ut hva personalet motiveres av, som Martin forteller om, kan også være en god måte komme fram til en felles kultur i uteleken. I tillegg kan man bli kjent med hverandre og hverandres pedagogiske grunnsyn noe både Sandseter (2014, s. 61) og Hagen & Rystad (2014, s. 38) mener er viktig for å bli mer bevisst på egne og andres roller i utetiden.

4.1.2 Mestring

Mestring er et begrep som dukker opp hos begge informantene når jeg spør de hva de tenker om hva som motiverer barna i uteleken. Siri sier blant annet at «de synes det er morsomme å holde på med ski inne på barnehagens uteområde nå enn de gjorde i starten, men det er jo litt fordi de har blitt bedre også da» (Siri). Martin forteller at han opplever at barna kommer mye tydeligere fram i uteleken, der de føler at de mestrer noe og at de får mestringfølelse av å utfordre seg selv i leken.

Dette er i tråd med det Öhman (2012, s. 15) skriver at leken er viktig for å etablere en god selvfølelse og mestring, og at leken er barns primære arena for å uttrykke seg. Fasting (2017, s. 19) hevder at uteleken gir et godt grunnlag for utvikling og livsmestring. Dette stemmer godt opp mot både det Siri forteller om barna som gjennom lek med ski, synes det er morsommere nå enn i starten fordi de har blitt flinkere. Martin opplever at barna får mestringfølelse av å utfordre seg selv i leken, og at de ofte kommer tydeligere fram i uteleken der de mestrer noe.

Dette kan sees i sammenheng med barnas selvfølelse, da denne gjerne blir styrket når de opplever mestring (Öhman, 2012, s. 15).

Informantene beskriver også at det kan være enklere situasjoner, hvor barn blir motiverte av å mestre å lage for eksempel et sandslott i sandkassa. Det kan man kanskje også se i sammenheng med det Sandseter (2014, s. 56) nevner i forhold flytsonen det først og fremst handler om å mestre en utfordring som er på nivå med barnets ferdigheter og forutsetninger. Flytsonen er en sone hvor utfordringene hverken er for enkle eller for vanskelige. Og å lage et sandslott som står godt og ser bra ut i sandkassa, kan jo for både barn og voksne være en utfordring i seg selv og gi mestringsfølelse når man får det til.

4.1.3 Planlagte aktiviteter som motivasjon i uteleken?

Jeg spurte informantene om det fantes tider på dagen hvor barna kanskje trengte den lille ekstra motivasjonen i uteleken. Svaret de begge kom med var at det ofte kunne trengs litt ekstra motivasjon på slutten av dagen, når barna begynner å bli litt slitne, og kanskje klare for å bli hentet. «Da hjelper det å sette i gang en regellek, eller for eksempel ta med seg et akebrett og gå bort i akebakken. Da er de plutselig med alle sammen» (Siri) De forteller også at perioder hvor det er mye glattis ute, kan det trengs litt ekstra motivasjon generelt i uteleken. «Her har voksen rollen alt å si tenker jeg da, om barna ikke finner motivasjonen selv, så der det de voksnes jobb å begynne å motivere dem» (Martin). Martin forteller at han synes det er lettere å motivere barna i planlagte aktiviteter, enn om de bare setter dem i gang med frilek når det er perioder med skikkelig glattis.

Her kan vi se en sammenheng med det Storli (2014, s. 347) skriver om i forhold til det å ha en plan for utetiden og personalets roller. Som informantene sier, så hjelper det å sette i gang med noen regelleker eller voksenstyrte aktiviteter når barna trenger litt ekstra motivasjon. Det at en voksen går i gang med en aktivitet, som Siri beskriver med den voksne som henter seg akebrett, kan vi se en sammenheng med det Thorbergsen (2012, s. 40) kaller for en praktisk arbeider. Selv om det å ake ikke er det man kaller praktisk arbeid, vil det fortsatt kunne sammenlignes med beskrivelsen, da den voksne gjør seg selv interessant ved å holde på med en aktivitet og vise engasjement. Kanskje kan man også legge en plan for hvem som skal være den praktiske arbeideren noen dager i uka også slik at man får fordelt rollen på alle de ansatte som har lyst. Da kan man samtidig legge en plan for hvordan de kan inkludere barna i aktiviteten og legge til rette for dette.

4.2 Rammefaktorer

4.2.1 Uterommet

Et av spørsmålene mine på intervjuene gikk ut på hva informantene mente var viktig i barns utelek. Dette har valgte jeg å spørre om fordi det er relevant å vite hva informantene mener er viktig i uteleken for å få et inntrykk av deres syn på lek ute. Begge informantene legger vekt på at utformingen av uterommet er en viktig forutsetning for barns utelek.

Det er viktig at uterommet gir muligheter for å utfolde seg på det fysiske nivået, være kreativ og gir mulighet til å kunne trekke seg unna andre barn og voksne. Jeg tror at et rikt og variert, og gjerne naturpreget uterom gir gode forutsetninger for uteleken. (Martin)

Dette er i tråd med det forskningen viser om at utemiljøet har stor betydning for barns lek. Thorbergson (2012, s. 29-32) og Storli (2014, s. 341) skriver begge om uterommets utforming, og at det bør innbyr til variert aktivitet. Teorien støtter godt opp mot funnet om at naturpreget uteområde, slik som Martin beskriver, er et godt utgangspunkt for variert aktivitet. Dette fordi det da kan være trær som innbyr til klatring, eller rollelek inne i rommene trærne kan skape. Samtidig er det gjerne mye tilgjengelig løsmateriale som pinner, kongler, blader og lignende, som gir barna mulighet til å være kreative. Som Buaas (2016, s. 67-68) hevder så tilbyr naturen sentrale kvaliteter som kan være med på å inspirere til lek, fordi den byr på variasjon, foranderlighet og kompleksitet. Men om barnehagen ikke har et veldig naturpreget område, og kanskje er det lang vei til nærmeste skog, da er det de pedagogiske ledernes ansvar å sørge for at uterommet er lagt til rette, på best mulig måte, for å inspirere til bevegelse og variert lek (Thorbergson, 2012, s. 29).

Når jeg spurte informantene om hva tenker at motiverer barna i uteleken, var de begge raskt inne på tanken om at uteområdet deres motiverte barna i leken. Dette begrunnet de med at barnehagen deres har svært naturpregede uterom med både tett skog, bakker og bergknauser og en sandkasse. Forskjellen på barnehagen er at den ene barnehagen har noen definerte lekeapparatet som disse og rutsjebane. Den andre barnehagen har ingen ferdigdefinerte lekeapparater, og har heller ingen gjerder som definerer hvor grensen til barnehagen går. Siri sier følgende om deres uteområde

Jeg synes uteområdet vårt gir barna mange muligheter, fordi det har både bakker, skog, flatmark, berg og sandkasser. Jeg opplever at barna er kreative i leken og at de ofte

bruker trærne i skogen som rom, hvor de kan gjemme seg litt vekk og leve seg inn i rolleleken. (Siri)

Informantene la vekt på at det varierte utemiljøet deres motiverte til både fysisk lek, kreativitet og rollelek fordi de hadde mange ulike «rom» å velge mellom og det var mye forskjellig materiale, som spader, bøtter, planker, pinner, kongler og lignende tilgjengelig hele året.

Informantenes refleksjoner rundt uterommets betydning for barns lek, kan knyttes til det Storli (2014, s. 341) skriver om, i forhold til betydningsfulle faktorer for barns lek i uteområdet. Han skriver at forskning viser, blant annet, at barn som oppholder seg i naturpreget miljø, har en bedre utviklet lek enn barn som er mer inne eller som har lite natur tilgjengelig på uteområdet. Dette viser at vi kan se en sammenheng med teorien om hva som påvirker barnas lek og motivasjon i uteleken og det informantene mener at påvirker barns lek og motivasjon i disse to friluftslivbarnehagene. Jeg har selv opplevd i praksis hvor jeg har vært i to friluftslivbarnehager og en barnehage uten profil, at barna i friluftslivbarnehagene med mye natur på barnehagens uteområde var mer kreative i leken. De bygde hytter og hinderløyper, laget kaker med kongler, bark og pinner og benyttet seg mye av alle de små rommene som skogen skapte. I den ordinære barnehagen var det ingen trær, eller naturpreget løsmateriale og jeg opplevde at barna lekte mindre rollelek og fantasilek i denne barnehagen i forhold til de to andre. Det kan stilles spørsmål ved om dette har noe med at barna med lite naturpreget uterom får andre impulser (Wolf, 2014, s. 45) enn de gjør i barnehagene med mye natur i uterommet. Thorbergesen (2012, s. 31) mener også at barna trenger stadig nye inntrykk og utfordringer, og at det derfor er viktig å se på uterommets utforming i sammenheng med barns motivasjon og utvikling gjennom hele barnehagetiden.

4.2.2 Fysiske behov

Siri la vekt på at de fysiske behovene måtte være dekket. Det var viktig at barna hadde riktig bekledning, slik at de ikke ble våte og kalde, eller for varme. Et annet fysisk behov hun mente var viktig, er sult og tørst. Hun opplevde ofte at mange av barna ble mindre aktive og var mindre motiverte den siste halvtimen før måltid. Også Martin forteller at han opplever at barna leker bedre når de er mette, og det samme gjaldt også de voksne i barnehagen mente han. Han sier det på følgende måte:

Jeg må vel være såpass ærlig å si at det er enklere å motivere barna rett etter et måltid. Det handler om at både barna har fått i seg mat og energi. Det går egentlig på både voksne og barn, man er jo rutinemennesker og kjenner blodsukkernivået. (Martin)

Fasting (2017, s. 35) skriver blant annet at både påkledning og tid på døgnet er sentrale faktorer når det gjelder barns motivasjon i uteleken. Funn og teori kan her knyttes godt sammen, og man se at mat og drikke, samt riktig påkledning er en viktig faktor for at barn skal leke godt. Om barna er for eksempel kalde, så vil de kanskje ikke få den samme gleden av å leke ute, som hvis de hadde vært varme og komfortable. Det har kanskje også en sammenheng med at sultne barn, naturlig nok har mindre energi enn mette barn, og at barnas motivasjon i leken da kanskje kan preges av dette, noe også Fasting (2017, s. 35) påpeker med at tidspunkt på døgnet kan spille inn på barns motivasjon i uteleken.

4.2.3 Personalets rolle

I min undersøkelse spurte jeg informantene hva de tenker at barna ønsker av dem. Begge informantene svarte at de tenker at barna ønsker at de vet hvor de voksne er og at de er tilgjengelige. Siri legger til at hun mener da det er viktig at man er tilgjengelig, ikke bare fysisk, men at man er til stede med hodet også. «At man ikke bare står ute og snakker med andre voksne, men at man er der og kan plukke opp ting» (Siri). Et annet ønske Siri og Martin tenker at barna har, er at de voksne er med i leken når de blir invitert inn. «Jeg tror de ønsker en som er med på leken, og at jeg er med på deres lek, og ikke de som er med på min lek» sier Martin. Informantene tror også at barna ønsker voksne som lar dem teste litt grenser og klatre i trær og bergknauser. Siri mener det er viktig å gi barna utfordringer og se deres behov i uteleken.

Som Fasting (2017, s. 57) skriver, så er det viktig at barna får mulighet til frilek i utetiden, men det er fortsatt viktig at pedagogene er til stede i uteleken. Ved å være til stede i uteleken, kan personalet lære mye om barns utvikling samt deres interesser. Det kan også tenkes at det vil være enklere å gå inn i lek sammen med barna, og kunne hjelpe til og støtte barna i lek, når man har observert barnas lek tidligere. Både Öhman (2012, s. 242) og Thorbergson (2012, s. 38) hevder at voksne som engasjerer seg, støtter og inspirerer i barns lek, er avgjørende for barnas motivasjon.

Videre har jeg sett på det informantene tenker om hva som motiverer barna i uteleken og om deres egen rolle i uteleken. Her snakker Siri og Martin mye om at det er viktig at de voksne er tilstede, støtter og anerkjenner i barns lek, samt at man kan engasjere seg og inspirere barna i leken. Da jeg spurte om det var enkelte dager, eller tid på dagen hvor barna trengte litt ekstra motivasjon, svarer Siri «Jeg føler sjelden det er behov for å motivere barna i leken. De motiverer seg selv og kommer raskt i gang med lek og aktivitet når de er ute». Hun forteller at hun tror barna liker å være ute fordi utetiden og turene fylles med mye artig. Men så legger hun til at hun tror kanskje at både hun og andre ansatte motiverer barna mer enn de tenker over. Martin

sier at «Det er jo vi ansatte i barnehagen som er med på å skape motivasjonen, samtidig som at barna også finner den selv». Videre sier han at når barna ikke finner motivasjonen selv så er det de voksnes jobb å begynne å motivere dem.

Som Öhman (2012, s. 191) skriver så har barn ofte inspirasjon til leken selv, men at noen barn av og til kan trenge støtte og hjelp til å berike og fordype leken. Det kan stilles spørsmål ved om Siri kanskje ikke tenker så mye over at hun motiverer, og derfor føler at dette som regel ikke er nødvendig. Men samtidig mener hun at det er viktig at man er tilstede, støtter og engasjerer og inspirerer barna i leken. Det kan da tenkes at hun ikke har tenkt så mye på at hun motiverer barna samtidig som hun inspirerer og engasjerer. Thorbergesen (2012, s. 38) hevder at det er avgjørende for barns motivasjon i leken at de får støtte der det trengs for at de opplever mestring. Som Siri sier, er personalet mer avgjørende for barnas motivasjon enn de kanskje tenker over, og at de også motiverer mer enn de er klar over. Det kan tenkes at begrepet motiverende kanskje ikke er fullt så vanlig å bruke som for eksempel begrepene engasjerende og inspirerende, men at det kan sees en sammenheng mellom disse begrepene. Lillemyr (2007, s. 27) skriver at den relasjonen man skaper med barna ved å delta i lek, kan ha stor innflytelse på barnas motivasjon. Dette kan sees i sammenheng med det man skaper hvis man er inspirerende og engasjerte voksne i barns utelek. Men man skal ikke glemme at barn til barn relasjonene også er avgjørende for barns motivasjon. Som Öhman (2012, s. 85-87) skriver så er det viktig at de voksne i barnehagen ser viktigheten i at barna leker sammen uten voksne, fordi det er slik de utvikler vennskap og samhørighet.

Trygghet er en annen faktor begge informantene legger vekt på som viktig i barns lek og noe som de voksne har ansvar for å skape. Siri sier at «voksne som er tilstedeværende, både fysisk og mentalt, og støttende i leken, legger til rette for at barna føler seg trygge». Martin sier «Trygghet for barn er jo at de vet at en voksen passer på dem, er der og ser dem. Og når de vet det, så får de ro, en indre ro til å utfolde seg».

Dette støttes godt med det Öhman (2012, s. 192) beskriver om at trygghet er en av lekens viktigste forutsetning sammen med inspirasjon. Hun mener at trygghet handler om at barna vet at det er noen der som støtter dem og bekrefter dem i leken, samt en som kan hjelpe dem når det er behov for det. Dette funnet viser at teorien også er relevant ute i virkeligheten, og at trygghet er noe som mine informanter ser på som, blant annet, en forutsetning for utelek.

5 Avslutning

Gjennom mitt arbeid med bacheloroppgaven, har jeg jobbet med å finne svar på hva personalet tenker om sin rolle, når det gjelder barns motivasjon i uteleken. Funnene mine har gitt meg et godt grunnlag til å drøfte og reflektere rundt hva personalet tenker om barns motivasjon i uteleken, og hva de tenker om deres egen rolle opp mot relevant teori, som er belyst tidligere i oppgaven. I løpet av undersøkelsen og arbeidet med oppgaven, fant jeg ut at begrepet motivasjon ikke er så vanlig å bruke når man snakker om barns utelek og personalets rolle i de to barnehagene jeg besøkte. Inspirasjon og engasjement var begrep som var mer vanlig, og som kan sees i sammenheng med begrepet motivasjon (Thorbergesen, 2012, s. 36-38). Men etter å ha sett på funnene opp mot teori, kan det tolkes som at informantene har en viss bevissthet og forståelse for hva barn motiveres av og hvordan personalet er med på å påvirke barns motivasjon. Selv om de ikke er vant med å bruke selv begrepet daglig. Dette fordi informantenes tanker stemmer godt opp mot det teorien sier om barns motivasjon og personalets rolle i uteleken.

Videre kan det virke som at informantene er veldig bevisste på sin rolle i uteleken. De legger vekt på at det er viktig med engasjerte voksne som er tilstede og kan støtte og inspirere barna når de trenger det. Siri sier i intervjuet at hun motiverer nok barna i uteleken mer enn hun selv tenker over, fordi hun ofte føler at barna er selvmotiverte. Dette viser kanskje at hun kanskje ikke direkte tenkte på at hun har en rolle når det gjelder barns motivasjon i uteleken. Men at hun i løpet av refleksjonene rundt temaet ser at hun kanskje har det allikevel. Martin er derimot mer klar på at når barna ikke finner motivasjonen selv i uteleken, så er det de voksnes rolle å motivere dem, og at han tenker at barna blir motiverte når personalet lar de teste grenser, som ved å for eksempel la barna klatre i trær. Dette viser at begge informantene tenker at deres rolle i uteleken er viktig, men det kan tenkes at ikke alle, slik som Siri, ser at deres rolle også påvirker barnas motivasjon, og ikke bare innhold og varighet i uteleken. Det kom også fram at de arbeider med voksenrollen innad i personalet, noe som kan vise at de jobber for at hele personalet skal bli bevisste sin egen rolle.

Etter arbeidet med denne bacheloroppgaven og dette temaet har det dukket opp flere spørsmål. Det hadde vært spennende å se på hva flere barnehager og ansatte, både pedagoger og assistenter, tenker om deres rolle når det gjelder barns motivasjon i uteleken. Og det hadde vært interessant å også høre hva barnehager uten friluftslivprofilen tenker om barns motivasjon i uteleken og hvordan både uterommet og personalet kan påvirke det, for å kunne fått flere perspektiver på temaet. Det hadde også vært interessant og observert barna og personalet i

uteleken, og kanskje undersøkt hva barna blir motiverte av og sett på personalets rolle i uteleken fra barnas perspektiv.

6 Litteraturliste

Bergsland, M. D. & Jæger, H. (2014). Bacheloroppgaven. I M. D. Bergsland & H. Jæger (Red.), *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* (s. 51-87). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Buaas, E. H. (2016). *Med himmelen som tak. Barns skapende lek utendørs*. (3.utg). Oslo: Universitetsforlaget

Ejbye-Ernst, N. & Lysklett, O. B. (2014). Er naturen farlig? Om børns leg i naturbørnehaver. I E. B. H. Sandseter & J-O. Jensen (Red.), *Vilt og farlig. Om barn og unges bevegelseslek* (s. 176-191). Oslo: Gyldendal akademisk.

Fasting, M. L. (2017). *Barns utelek*. Oslo: Universitetsforlaget

Hagen, T. L. (2014). Bevegelseslek i natur og barnehagens nærmiljø. I: E. B. H. Sandseter, T. L. Hagen & T. Moser (Red.). *Kroppslighet i barnehagen. Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. (2.utg) (s. 352-360). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS

Hagen, T. L. & Rystad, P. G. (2014) Utemiljø som inspirerer til barns fysisk aktive lek. I Sæther, M. og Hagen, T. L. (Red.) *Kreativ ute- Barnehagepedagogikk med uterommet som læringsarena* (s. 30-44). Bergen: Fagbokforlaget

Hagen T. L. & Sæther, M. (2014). Kreativ ute. I Sæther, M. og Hagen, T. L. (Red.) *Kreativ ute- Barnehagepedagogikk med uterommet som læringsarena* (s.13-29). Bergen: Fagbokforlaget

Hendry, L. & Kloep, M. (2003) *Utviklingspsykologi i praksis*. Oslo: Abstrakt forlag.

Larsen, A. K. (2007). *En enklere metode. Veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode*. Bergen: Fagbokforlaget

Lillemyr, O. F. (2007). *Motivasjon og selvforståelse*. Oslo: Universitetsforlaget.

Rammeplanen for barnehagen. Innhold og oppgaver (2017) Oslo: Utdanningsdirektoratet

Sandseter, E. B. H. (2014). Det opplevelses- og spenningssøkende barnet. I: E. B. H.

Sandseter, T. L. Hagen & T. Moser (Red.). *Kroppslighet i barnehagen. Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse.* (2.utg) (s. 53-64). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS

Spurkeland, J. (2013). *Relasjonsledelse.* (4. utg). Oslo: Universitetsforlaget.

Storli, R. (2014). Bevegelseslek i barnehagens uteområde. I: E. B. H. Sandseter, T. L. Hagen & T. Moser (Red.). *Kroppslighet i barnehagen. Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse.* (2.utg) (s. 335-351). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS

Storvik, L. F. (2017). *Å være aktivt deltakende i leken betyr ikke å gå crazy bananas i lekestativet.* Hentet fra: <https://www.utdanningsnytt.no/forstesteg/artikler/2017/februar/portrettlekegeneralen/>

Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode.* (4.utg) Bergen: Fagbokforlaget.

Thorbergesen, E. (2012). *Barnehagens uterom.* Oslo: Pedagogisk forum.

Wolf, K. D. (2014). *Små barns lek og samspill. I barnehagen.* Oslo: Universitetsforlaget.

Öhman, M. (2012). *Det viktigste er å få leke.* Oslo: Pedagogisk Forum

7 Vedlegg

7.1 Intervjuguide

Kan du fortelle litt om deg selv?

- Alder?
- Utdanning?
- Hvor lenge har du jobbet i barnehage?
- Har du jobbet i andre friluftsbarnehager eller andre typer barnehager?

Kan du fortelle litt om barnehagen du jobber i?

- Antall barn og ansatte på avdelingen?
- Fokusområder?
- Uteområdet?
- Nærmiljøet?

Hvordan vil du definere motivasjon?

Kan du si noe om hva som motiverer deg til å være ute sammen med barna?

- Tror du dine holdninger og verdier for friluftslivet og uteleken har en sammenheng med hvordan du møter barna i uteleken?

Kan du si noe om hva du mener er viktig i barns utelek?

Har du noen tanker om hva som motiverer barn i uteleken?

- Egne erfaringer og opplevelser?

Har det noen gang vært vanskelig å motivere barna i uteleken?

- Er det enkelte dager eller tidspunkt på dagen som er enklere/vanskeligere enn andre, eller hvor det kanskje trengs mer voksendeltagelse?

Tror du det kan være forskjell på hva som motiverer barna i de ulike årstidene?

Hvordan tror du barna opplever deg i uteleken?

- Hva tenker at du barna ønsker av deg som voksen? Hvorfor?

Har temaet barns motivasjon ute eller lignende vært et tema på avdelings- eller personalmøter?

7.2 Info- og samtykkeskriv

Til

Dato:

Informasjonsskriv og samtykkeskriv til informanten

Mitt navn er Therese Valentiner Dahlhaug. Jeg går 3.året barnehagelærer med vekt på natur og friluftsliv ved DMMH, og skal skrive bacheloroppgave. Temaet for bacheloren er barns utelek, og jeg kommer til å ha fokus på hvordan personalet i barnehagen kan arbeide for å styrke barns motivasjon i uteleken. Temaet er under bearbeiding og kan endres noe underveis. Jeg ønsker å undersøke hvilke erfaringer og meninger barnehagelærere har rundt temaet.

Jeg vil undersøke ved å gjennomføre intervju med et utvalg av barnehageansatte. Intervjuet vil ta maksimum 45min. Jeg ønsker å ta opp våre samtaler på en lydopptaker for å sikre at jeg får med alt informanten kommer med i intervjuet. Alle opplysningene vil bli behandlet konfidensielt underveis i studien, og når arbeidet er avsluttet vil det bli slettet. Lydopptak transkriberes og slettes og øvrige datamateriale anonymiseres senest innen 8.april. Det vil kun være meg og mine veiledere som har tilgang til å se dataene.

Bacheloroppgaven skal være ferdig 3.mai. Det er frivillig å delta, og du kan når som helst trekke deg fra prosjektet uten å måtte begrunne det.

Mine veiledere er Marit Heldal (mhe@dmmh.no) og Anne Holla Sivertsen (ahs@dmmh.no) ved Dronning Mauds Minne Høgskole.

Jeg ser fram mot et godt samarbeid!
Ta kontakt ved spørsmål eller kommentarer.

Med vennlig hilsen
Therese V Dahlhaug
therese_dahlhaug@hotmail.com
Tlf: 46469146

.....

Jeg samtykker i å delta i intervju til bacheloroppgaven til Therese V Dahlhaug

.....

Sted/ dato

.....

Underskrift